

(P. Gy.) A Budapesti Városi Tanács a napokban letárgyalta és elfogadta a főváros 1953. évi költségvetését. Ez a harmadik olyan költségvetés, amely — Pongrácz Kálmánnak, a Budapesti Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága elnökének szavai szerint — »a dolgozók kezdeményezéseinek, észrevételeinek, közérdekű javaslatainak figyelembevételével készült«. Valóban a magyar dolgozók fővárosának költségvetését leginkább az jellemzi, hogy a főváros dolgozóinak közvetlen közreműködésével jött létre, a dolgozók akaratát, szíve dobbanását, kívánságait, törekvéseit, életének ritmusát foglalja magában. És éppen ezért, mert a dolgozók közreműködésével, akaratából készült a főváros költségvetése, különbözik, szinte összehasonlíthatatlanul a régi fővárosi költségvetésektől.

Különbözik nemcsak számban, de mindenekelőtt felépítésében, szellemében. Már a számok csoportosítása, az egyes igazgatási ágazatok kiadásainak százalékaránya is milyen sokatmondóan különbözik a régi számoktól. A számok összehasonlításának rideg tanubizonyossága is elsősorban azt a lényt domborítja ki, hogy a régi költségvetések egy öncélú bürokráciának és az ezt eltartó, felduzzasztó nagyburzsoázia-nak érdekeit szolgálták elsősorban. A régi költségvetések az uralkodó osztályok korrumpáló törekvéseit tükrözték vissza, amelyekkel elsősorban légüres teret teremtettek a köz-igazgatási apparátus és a nép közé abból a célból, hogy az adminisztráció kizárólag az ő rendelkezésükre álljon, vak engedelmességgel szolgálja ki őket.

A főváros túlnyomó többségét alkotó dolgozók csak eszközei és nem céljai voltak a régi költségvetési politikának, vagyis az a szerep jutott osztályrészükhöz, hogy hízlalják a burzsoázia kénye-kedvét kiszolgáló bürokráciát. Kétszeresen fizettek vámat a budapesti dolgozók a bürokrácia malomban. Egyrészt az ő fizikai munkájuk, szellemi képességük, kizsárolt munkáerejük építette fel Európá egyik legszebb fővárosává Budapestet, amely azonban csak az uralkodó osztályok fővárosa, a nagyburzsoázia nagy nyereségeinek színhelye, fényűző életének luxushelye volt, de nem a

dolgozó nép fővárosa. Akik felépítették a főváros palotáit, iskoláit, színházait, múzeumait, parlamentjét, minisztériumait, nemcsak a palotákból, de az iskolákból, a színházakból, és mindenekelőtt a díszes, gótikus parlamentből kiszorultak azokba a külvárosokba, ahol a nyomor álmódott.

Azokat, akik a szénülő várost felépítették, nemcsak éhbérrel, de the-bacilusokkal és más népbetegségek mikrobaival fizették. Ugyanakkor nekik kellett hordozniuk az öncélú fővárosi bürokrácia eltartási költségeit, az ő filléreikből kellett kiépíteni a villanegyedek autótújtait akkor, amikor a dolgozók bércszárnyáinak vagy nyomortelepeinek utcáit csak a holdfény világította be.

Lehetetlen volt a főváros egész nani költségvetési vitája közben vissza nem gondolni erre a multra. Akkor nem a dolgozók állították össze a költségvetést, hanem a kormány-párti mamelukok, a klerikális reakció orvházi hatalmasságai és ezek világi sekrestvés városatyái, a nagyburzsoázia törzsfőnökei. Nem a közvéleményi teremben dönt el a költségvetés sorsa, hanem párnázott atikók mögött, ahol a pártok kufarai, az amerikai áldemokrácia »give and take« (adok-veszek) erkölcsstelen játékszabályai szerint olyan költségvetést állítottak össze, amelynek juttatásai, túlnyomó többségben a privilegizált uralkodó rétegekhez kerültek, a kiadásait viszont a dolgozó tömegeknek kellett nagyobb részt viselniük.

A most letárgyalt költségvetés adatainak összeállítására és a Budapesti Városi Tanács költségvetési vitája mindenekelőtt azt bizonyítja, hogy Bu-

Budapestre vonatkozó ujs...

Szerző:

Cím:

Fővárosunk élete tegnap és ma

orrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

dapest végre és véglegesen a dolgozók fővárosa lett. És ezt nemcsak a számok, a felszólalások támasztják alá, hanem a magyar főváros életének minden megnyilvánulása. A költségvetés és a tárgyalása felett elhangzott vita csak összeszorított tükre a főváros életének, a főváros dolgozói hatalmának.

Helyesen jegyezte meg Pongrácz Kálmán exorzéjában: »A költségvetés látszólag rideg számoszlopai mögött az eleven, lüktető élet húzódik meg.«

Egy-egy felszólaló ennek az életnek őszinte hangjait szólat-tatta meg a közgyűlés tanács-termében. Minden felszólalás azt bizonyította, hogy a tanácsot ezernyi idegszál fűzi össze Budapest dolgozóinak életével. Ezen az ezernyi idegpályán jutott el a tanácsülésbe Budapest dolgozóinak minden érzése, meglátása, akaratmegnyilvánulása. Eljutottak olyan érzések is, amelyek itt-ott még fájnak. Elhangzottak olyan megálapítottak, amelyek erélyesen, őszintén kritizálták a hiányosságokat, a bürokrácia még megmaradt csökevényeit, egyes termelési ágakban itt-ott jelentkező fogyatékoságokat, lazaságokat. Minden, amiről a dolgozók lakásaiban, üzemeiben, a KÖZERT üzletekben vagy vásárcsarnokokban, az iskolákban, kórházakban szó esik, ami problémát vagy gondot jelent, mind-mind

szóhoz jutott a dolgozók által választott tanácsstagok eleve költségvetési vitájában.

Azokban nemcsak a vita élet közelsége, dinamikus hangja őszinte kritikája mutatta meg hogy a tanácsrendszer a demokrácia magasrendű megvalósítását, a tömegek hatalmát jelenti, hanem — és talán még szembeütőbben — a tanácsrendszer fejlődése Budapestre az 1952. és 1953. évi költségvetési vita időszakában között.

Egy évvel ezelőtt még úgy tűnt fel, hogy a budapesti tanácsrendszer életerős, fiatal fáján itt-ott még lombtalan ágak láthatók, nem száraz ágak, mert a tanácsok magasrendű demokráciájának éltetve már ezekben a lombtalamoknak látszó ágakban is dolgozott, de olyan ágak amelyekben az új élet még csak alvó rügyekben jelentkezett. Az e.múlt egy esztendő alatt azonban ezek az alvó rügyek is kihajtottak. Jellemző a tanácsok jelentőségének általános felismerésére, a helyi tanácsok munkájának életközösségére az a körülmény, hogy már alig akad Budapesti dolgozó, aki-nek ha ügyes-hajos dolga akad, ne sietne azonnal a helyi tanácshoz vagy tanácstaghoz orvoslásért. De ennél a jelenség-nél sokkal pozitívabb tényekkel is találkozhatunk. Nemcsak panaszok, magánügyek, sérelmek, kívánságok elintézése érdekében

fordulnak a dolgozók sűrűn a tanácsokhoz, hanem a közösséget valamely kerület, utca, háztömb, iskola érdekeit érintő ötletekkel, kezdeményezésekkel, javaslatokkal is.

A tanács-demokrácia erőteljes életmegnyilvánulásai ezek, amelyek érvényre jutottak a költségvetés összeállításánál is. Ezeket az életmegnyilvánulásokat nevezzük »társadalmi munkának«. A társadalmi munka ma már egyik döntő tényezője a magyar főváros igazgatási, politikai, kulturális életének. Ilyen munkát a régi rendszer nem ismert, mert nem ismerhetett. Csak a szocializmus eszméje, igazsága képes társadalmi munkára megszervezni a szocialista társadalom öntudatos tagjait. Azok az álkaritatív intézmények, szervezetek, amelyek a múlt rendszerben itt-ott vérszegény tevékenységet fejtettek ki, végeredményében nagyon is sok pénzbe kerültek a főváros dolgozóinak. Mert a háttérben nagyon is busás számlát nyújtottak be »jótékonykodásukért«.

A költségvetési beszámoló egyik legjellemzőbb adata megvilágítja, hogy a társadalmi

munkának nemcsak nagy tömegnevelő, propagatív hatása van, hanem egyre erőteljesebben kibontakozó gazdasági jelentőséggel is bír a főváros

Osztálvozás

389.6

Hely:

Idő: 11 1952

Személy:

Helyszám:

költségvetésében. Erről az eléggé fel nem becülhető jelenségről a többi között ezeket mondotta Pongrácz Kálmán költségvetési beszédében: »Az 1953. évi költségvetés az első olyan költségvetésünk, amely a társadalmi munkával már számol... Ha azt vizsgáljuk, hogy milyen eredményeket tudunk felmutatni a társadalmi munka megszervezése terén,

konkrét adatok felsorolásával állapíthatjuk meg, hogy ez a mozgalom komoly anyagi erőként jelentkezik. A társadalmi munkában elért megtakarítások összege 3.182.855 forint.«

Forintokban is tekintélyes értéket jelent a társadalmi munka, de még ennél is sokkal nagyobb az az érték, amelyet a társadalmi munka a főváros dolgozói számára nap nap után létrehoz.

A költségvetésnek még egy figyelemreméltó jellegzetességét kívánjuk e helyen kiemelni. A költségvetés számaiban, de

általában az egész fővárosi szervezetében két ellentétes előjelű mozgást észlelhetünk. A mozgás egyik iránya a központból indul ki és lefelé, a helyi tanácsok felé halad. Az egészséges decentralizációnak mozgása ez, amely abban nyilvánul meg, hogy a központ újabb és újabb feladatokat utal a kerületi tanácsok hatáskörébe, az intézmények egész sora kerül központi kezelésből a kerületi tanácsok kezelésébe. Ez még közelebb hozza a tanácsok munkáját a dolgozók életéhez, még közvetlenebb és életteljesebb kapcsolatokat létesít velük.

Ugyanakkor megállapítható, hogy a helyi tanácsok és az állandó bizottságok szoros együttműködése, a kerületi tanácsokban kialakult társadalmi munka feljeli törekvő mozgást végez a központ felé és a végrehajtó bizottság, valamint a központi állandó bizottságok munkájának új hajtóerőt kölcsönzött.

Igy mutatkozik meg a tanácsrendszer magasrendű demokráciájának kifejlődése, szétáradása a főváros 1953. évi költségvetésében, a főváros dolgozóinak mindennapi életében.